

Numărul 16. Oradea-mare 21 aprilie (4 maiu) 1902. Anul XXXVIII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/2 de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lel.

V. A. Urechia.

În sesiunea generală din anul acesta a Academiei Române s'a simțit dureros lipsa decedatului V. A. Urechia, care, afară de alte multe merite naționale, a avut un rol de frunte și la întemeierea acestei înalte instituțiuni. Sub impresiunea pierderii îndurate prin moartea lui, în semn de doliu, locul său în Academie s'a lăsat vacant încă pe un an.

Usăm și noi de privilegiul acesta spre a-i aduce tributul stimei prin publicarea portretului său pe aceasta pagină. Și drept omagiu de aprețiere reproducem aici din Analele Academiei rândurile de mai la vale ale dlui B. P. Hașdeu, cetite după înmormântare în o ședință a Academiei Române.

Dl B. P. Hașdeu cețese următoarele :

„Colegul nostru Vasile Urechia nu mai este printre noi.

„Fost-am cu densusul într'o strinsă legătură în curs de aproape patru-zeci de ani ; și regret că n'am putut să fiu față la înmormântare, ca să fi versat atunci o lacrimă ferbinte. Acum, după două săptămâni, lacrima cea caldă s'a răcit, s'a cristalisat ; dar toamal de aceea a devenit cugetată și trainică.

„Într'una din nenumăratele sale lucrări, Urechia povestește cum într'o zi m'a ferit densusul de cnuta muscălească, și cum, la rândul meu, într'altă zi, l-am ferit eu de iataganul turcesc. Așa a fost. Ne-am scăpat viața unul altuia. Este nu mai puțin adevărat — ceea ce el n'a spus-o, dar o spun eu, — în timp de trei-zeci de ani noi neconțenit ne-am certat, ne-am ciorovăit, ne-am pișcat mereu. Și totuș noi n'am încetat nici odată de a ne iubi vrând nevrând, simțind o imperioasă, neînțeleasă atracțiune reciprocă. Voiu da un exemplu din cele multe.

„Ca ministru sub Ioan Brătianu, Urechia m'a destituit din membru al consiliului permanent al instrucțiunii publice, fiind că refusasem de a-i satisface o veleitate ministerială ; ei bine, peste câteva zile, facultatea de litere m'a ales decan, și printre ceilalți profesori m'a votat și Urechia ; iar după o lună, nu mai departe, el densusul m'a rugat să reintru în consiliul

permanent, numindu-me printr'un nou decret regal, și m'a și trimis imediat la Paris, pentru ca să represint acolo România la inaugurarea monumentului lui Michelet.

„Acelaș fel de antinomie ni s'a întâmplat a-

V. A. Urechia.

mëndurora, mai la fiecare pas ne supëram, ne isbiam, ne respingeam, și nu ne puteam despărți, nu eră chip a nu ne iubi.

„Să fie oare o enigmă psihologică? să fie o tainică fatalitate a soartei individuale? Nu. Sânt aproape patru-zeci de ani de când eü sânt căsătorit. Eü unul n'am pretins nici odată de a fi sfânt în sensul canoanelor sinodale; am fost pëcãtos, reü, iute; și în curs de aproape patru-zeci de ani nu odată pe an, une ori nu odată pe lună, m'am certat cu nevasta mea, dar o secundă măcar noi nu ne-am gândit la divorț, ei ne-am iubit din ce în ce mai mult, amëdoi ajunși bëtrâni. Odată, în tinerețe, nevasta mea se plângea unei prietene de peccadilele mele. Prietena a întrebat-o: cum dară de-l mai iubești? Nevasta mea i-a răspuns simplu: nu-l pot lăsă, e mare patriot.“ De aceeaș natură, saü foarte asemënata, este iubirea între doi adevërași amici. O idee supremă, o idee eternă uneșce doue suflete, pe când totodată ideii secundare și terțiare le desbină: le desbină și — trec. Cu Urechia me legă într'un mod indisolubil ideia supremă eternă a Românismului; ne desbinău procedurile și puncturile de vedere, diferența radicală de temperament.

„Cele mai multe instituțiuni culturale la noi se datorează direct sau indirect lui Urechia. Între altele, cea mai de frunte este Academia Română. Așă cum se întemeiasă din capul locului, Academia noastră este Urechia întreg: represintarea tuturor provinciilor române înainte și mai pe sus de toate, culminarea științifică sau specialista pe a doua linie. A fost inspirațiunea cea mai fericită. Grație lui Urechia, Românii n'au cădüt în pacostea zizaniei academice așă zicënd confesionale, ca la Sërbi, cari au o Academie pravoslavnică la Belgrad și o altă Academie papistașă la Agram, adesea dușmănoase una alteia, ambele sterpe pentru viitoarea renașcere a totalității naționale sërbeșei.

„La ori-ce capët al Europei, fie congres, fie o solemnitate internațională, pretutindenea unde putea să resune faima numelui român, Urechia trebuia să înfrunte pe reü-voitorii noștri, trebuia să acățere tricolorul nostru, trebuia să se bage printre somități streine pentru a câștigă tovarăși causei naționale. Pe la noi mulți zimbiau privind pe Urechia la Capitoliu însoțit de un cioban ardelean; mulți zimbiau cetind neterminabila polemică daco-romanică a lui Urechia în ziare franceze, italiene și spaniole; mulți zimbiau la noi, dar nu zimbiau Ungurii, Muscalii și Evreii, ei scrișniau din dinți cu furie dușmanii avântului pan-latin al Românilor. Telegrama de condolență, pe care s'a grăbit a o trimite primarul Romei, principele Colonna, la moartea colegului nostru, este cel mai elocinte epitaf pentru mormënt, și cea mai vie mângăere pentru spiritul cel desincarnat al lui Urechia: te plânge Urbea Eternă!

„Moldovean din fundul munților de la Neamț, Urechia simția aceeaș simpatie pentru ori-ce suflare românească de ori și unde. Macedo-românii îi datorează imens, dacă nu chiar tot sub raportul mișcării intelectuale. Românimea de peste Carpați n'a încetat și n'ar trebui să înceteze de a-l binecuvëntă. Cătă brumă a putut, a făcut el și Basarabenilor, pentru cari mult va putea să facă numai doară Dumnezeu față cu pravoslavnică Rusie. Urechia îmbrățișă de o potrivă pe toți Românii, mai ales pe cei instrăinați. Printr'un fel de instinct, el susținea de

asemenea cu căldură pe Albanesi, fără a le fi studiat originile; și când eü am demonstrat într'o ședință a Academiei, că Albanesi sânt posteritatea directă a Dacilor, Urechia eră fericit că ghicise adevërul și mi-a zis emoționat: *евърна*.

„Pornirea firească a lui Urechia nu eră spre cugetare, ci spre acțiune: acțiune, iarăș acțiune, neîntreruptă acțiune, o forță gigantică de acțiune pe aceeaș întinsă sferă a naționalității române în toate raporturile ei. El a scris și a tipărit prodigios de mult; dar om de știință n'a fost în înțelesul riguros al cuvântului; prea puțin artist în literatură, prea îl desgustă activitatea, prea îl obosiă recea și înceata metodă. Ca agitator înse pentru binele și mărirea neamului românesc, Urechia a fost sublim, nimenea nu va putea să-l înlocuiască, nimie nu va putea să-l întunece în istoria noastră națională, în care el va rămânea ca un arhanghel al entuziasmului în memoria tuturor Românilor.

„Bëtrânii se duc unul câte unul; câți mai rămân încă pe pământ, să nu le amărîm ultimele lor momente. Un vechiü proverb românesc zice: cine n'are bëtrân, să-și cumpere“. Sânt timpuri în istorie, când tineretul dictează, iar moșnegii cată să asculte: așă este într'o epocă de revoluțiune. Sânt alte timpului, când tineretul trebuie să urmeze ascultător după povața moșnegilor: așă este într'o epocă de progres normal. Moșneag a fost Cavour; moșneag a fost Bismack; moșneag a fost Gladstone; astăzi bëtrânul Krueger abia se mai ține pe picioare, și totuș sgudue pe uriașa Anglie. Ori-când înse, fie în revoluțiune, fie în evoluțiune, tinerii și bëtrânii să pășească braț la braț cu dragoste și în armonie“.

Nu me înțelegi.

*În ochii mei nimica acum nu are greș
Decât duioasa taină a mândrei frumuseți,
Căci ce-ar mai fi și alta în lume decât tu
Să faci să-mi pierd viața în vremea de aci
Pe basme, pe nimicuri, cuvinte cumpenind,
În peritorul sunet al lor să te cuprind?
Și 'ncerc visul cel mândru în sunete [să-l] ferec,
Să 'mpedec umbra-i dulce de-a merge 'n întunerec.*

*Și azi când a mea minte, a farmecului roabă,
Din ori și ce durere își face o podoabă,
Azi când ești pentru mine ca marmura de clară,
Când ochiul teü cel mândru străluce în afară,
Întunecând privirea-mi de nu pot să ved încă
Ce-adâncă-i suferința din noaptea lui adâncă,
Azi când a mea iubire e-atăta de curată,
Ca farmecul de care tu ești împresurată,
Ca setea cea eternă ce-o au după olaltă
Lumina de 'ntunerec și marmura de dallă,
Când dorul [meü] e mare, nemărginit de sfânt,
Cum nu mai e nimica în cer și pe pământ,
Acea înamorare de tot ce e al teü,
De-un zîmbet, de-un cutremur, de bine și de reü,
Enigma și 'nțelesul fiind al lumi 'ntregi, —
Să vedă din a ta vorbă că nu [me] înțelegi!*

Să treacă înflorirea un vânt al recei ierne ?
Să 'nvești a fi icoana iubirii cei eterne ?
Cu marmura cea albă să nu te mai asamenii,
Să fii ca toată lumea, o floare între oameni,
Să 'ncete acel farmec ce te-a făcut o zee,
Să fii... frumoasă încă, dar numai o femeie
Ș-atunci să-mi zici : Privirea ce-atât ai adorat-o
E încă tot frumoasă, fermecătoare... Îat-o !

E încă tot ?... Avea-vei în ochi-mi acel preț
Ce azi ți-l dă sftala sormanii mele vieți ?
Voiți fi supus duioasei, ne-măi simțitei muncii,
Din toată mea putere să te iubesc ș-atunci ?

Au nu știi tu ce sântem ? Copii nimicniciei,
Nefericiri srêrlite în brazdele veciei,
Rotiri strălucitoare — a undelor albastre ?
Gândirea noastră-î spuma nimicniciei noastre,
Îar visuri și iluzii pe marginea uitării
Trec și se pierd în zare ca paserile mării
Și ce rămâne 'n urmă nu e decât obscură
Și oarbă suferință, ce bântue 'n natură ?

Și azi când am puterea ce-o are numai Domnul,
Din chaosul uitării s'alung pe-o clipă somnul,
Pe schela lumii noastre, urite și 'ntr'un chip
Cu vorbe 'mpestrifată, zidită din nisip,
Eu să ridic o lume mai mare, mai senină,
Precum a fost odată a răului grădină,
Azi când ești prea mult inger și prea puțin femeie,
Frumoasă cum nici Venus nu a putut să stee,
În loc de-a fi un soare al astei lumi întregii,
Tu imi uciți gândirea, căci nu me înțelegi.

M. Eminescu.

Din ale societății înalte romane pe timpul lui Pliniu cel tinăr*.

În Roma, usurile și moravurile împărțeau lumea în două clase :

1. Aceea a bogăților sau aristocraților — voiți arată mai departe ce se înțelege sub acest nume generic — și

2. aceea a săracilor sau a plebei.

Aceasta din urmă nu intră în cadrul modest ce ne-am ales, și o lăsăm cu totul în afară de acest studiu, al cărui subiect e lumea aristocratică, adică elita, capul societății romane, pe când partea cealaltă nu reprezintă decât membrele ei, prin esență obscure, ori-cât a fost de altminteri și fără îndoială, de prețios rolul lor în mersul Statului, devotamentul lor la bună-starea obștească, patriotismul și virtuțile lor, în sfârșit numeroasele lor merite.

Intrăm acum în subiectul de care ne propunem să vorbim exclusiv, cum am zis mai sus : lumea mare sau societatea înaltă.

Ce se înțelege prin cuvântul acesta în societatea modernă ? Se înțelege existența, principiile, usurile, obiceiurile ce urmează unele persoane din clasa înaltă, cerințele sociale cărora acestea privesc ca o plăcere și o datorie să se supuie, costumul exterior ce îmbarcă, cu un cuvânt, *codul persoanelor cum se cade*, de care își fac o cinste să asculte cu sfințenie.

Lumea aceasta se alcătuește din aristocrațiile ce formează bogăția, talentul, renumele, știința, vaza, cu un cuvânt ori-ce nobleță, fie de origină, fie dobândită.

Această societate, care se deosebește așa de tare de desmoșteniții pe cari nimic nu-i semnaleză atenției semenilor lor, are obiceiul de a se întruni aproape exclusiv, în serile de iarnă, în puține saloane distinse, mai ales din capitale europene. Acolo ea își ține adunările sub președința stăpânului casei. Câte odată sceptrul e chiar în mâinile unei femei, și Dumnezeu știe cu cât farmec e aplicată blânda autoritate, președința fină și prea competentă, când cade în mâinile unei muse ca doamne Récamier, de exemplu, sau alte persoane celebre.

Acolo auzi bărbați cu renume și cu experiență tratând în înțelepte discuțiuni de știință, de literatură, de filosofie, de politică, de religie, cu un cuvânt de toate materiile și problemele cari ocupă și captivă la un moment dat inteligențele.

Să ne scoborim acum de la începutul secolului al XX-lea și să constatăm ce înțelegeau Romanii prin *lume* sau *societate*. Ce schimbare nespasă, ce prefacere neînțeleasă între aceste societăți, schimbări produse prin puterea timpului, prin curgerea anilor !

Să vorbim mai înteu de două lucruri însemnate în schimbarea aceasta, caracterizată prin deosebirea împregiurărilor și orelor la cari se țin în zilele noastre adunările acelei elite. Ele se țin numai seara la lumină, și femeile nu numai că sunt primite, ci sunt și invitate și chiar onoarea prezidenței cade adesea, cum ziceam mai sus, uneia din ele, stăpâna casei. Să recunoașcem totuși, fără a exagera, însemnătatea și frecuența acelei revoluțiuni interioare că, încă pe timpul lui Scipione Emilian, în anul 146 înainte de Christos, femeile începeau să iasă din sechestrarea lor, luând parte la ospeturi, unde sunt invitate ca și soții lor. Corneliu Nepos scrie că nimeni nu se miră de a vedea un Roman ducându-se cu soția sa la amicul care i-a poftit la masă. Ele însemnează ceva în societate, unde își fac și renume, dovadă Amantia, mama Grachilor, dovadă Claudia care fu amanta lui Catul, care a cântat-o sub numele de Lesbia. Iată ce avem de zis despre aceea emancipațiune parțială a femeii, care n'a avut alt defect decât că a fost limitată cu prea multă stricteț.

Pentru cunoașterea lumii înalte din prima epocă a imperiului roman avem o călăuză foarte bună, pe Pliniu-cel-tinăr. Corespondența acestuia, care ne-a fost transmisă din fericire, e o adevărată comoară, nu numai pentru cunoașterea administrațiunii romane din epoca lui Traian, a stărei provinciilor, a vieții municipale în tot imperiul roman, dar și pentru studiul societății romane la începutul secolului II-lea după Christos. Noi aci ne vom ocupa de ultima parte, ba încă vom atinge câteva cestiuni privitoare la audi-ențele imperiale și la ospete. Altă dată vom trată chestiunile importante ce ne sugeră o operă așa de prețioasă ca panegiricul și ca scrisorile Tinărului Pliniu, bunul amic al lui Traian.

* Comunicare făcută Academiei Române în ședința publică din duminica Floriilor an.e.

Pliniu-cel-tinér a fost guvernator al Bithiniei, avea avere, erá în relație cu senatori și cu consuli, erá privit de Traian ca un amic, erá intim cu stolicul Thraseas, prieten cu Siliu Italicu, cu Martial și cu toți literații din vremea sa. Erá conciliant și dispus la optimism; de și prieten cu Tacit și în relațiunii dese cu dñsul, nu are nimic din asprimea și din indignarea ce se găsește la fie-care rënd scris de cel mai sever istoric. Scrisorile lui Pliniu nu sânt scrise în voia momentului, se vede că destiná viitorimeii grijă și de stil și de fond. Un om în situațiunea lui și cu firea cumpenită ce ne arată, e un martor neprețuit pentru traiul clasei înalte.

Se știe ce imperiú moral și foarte real are mai ales Curtea unui suveran, asupra publicului. Curtea prin simplul ei exemplu își impune tuturor tirania socială fără a găsi împotrivre.

Urmând o regulă veche în societatea romană, membrii sau vizitatorii curții eráu împărțiți în trei clase, sub titlul de *prima*, a *doua*, a *treia* admișiune. Primele doue coprindeau pe senatori, pe consuli, pe rudele familiei imperiale, pe oamenii bine veduți de stăpân, cum a fost Lucan de exemplu, cât ținú scurta lui favoare: aceștia aveau mare trecere pe lângă Suveran, și din ei se alcătuiá alaiul seú de călătorii. De aceea se numiau insoțitorii, *comites*, Suveranului.

În panegriicul lui Traian, capitolul XXIII, Pliniu tinérul, arată ce nuanțe urmă Traian când primiá senatori, cavaleri și alți supuși: „A fost o plăcere „pentru toată lumea când a vedut că primești sen- „natul cu o sărutare precum dăduseși senatorilor și „când te-ai despărțit de ei; o plăcere de a vedea „pe urmă cum cinstial pe cei cari sânt podoaba „rangului equestru, făcându-le onoarea de a-i chemá „pe nume, fără să ai nevoie de nimeni ca să-ți a- „jute memoria; o plăcere asemenea de a vedea cum „salutai aproape tu cel dintâiu pe clienții tei și cum „adaogai câte un semn de „familiaritate“.

În clasa a treia, de o treaptă mult mai mică, figuraú artiștii, savanții, poeții: câte odată bufoni de meserie isbutiau a fi admiși în ea. Unii din ei avură norocul de a se ridicá destul de sus. Astfel fu, sub Traian, Dione din Prusa, sub Neron, Vatiniu și sub Marcu Aureliu, Fronton. Vatiniu, de meseria lui ciubotar, își dobândi favoarea grație lungimei nasului seú, după care Neron avú fantasie să-și comande un vas. Tacit l-a numit una din monstruositățiile curții lui Neron. Amicii de treapta aceasta locuiaú adesea la palat, unde eráu serviți de slugile suveranului. Dar cât erá de nesuferită robia la care eráu supuși!

Unii curtenii francezi își făceau o datorie de a fi față la mica și la marea primire de dimineată (levers) a lui Ludovic XIV.

Sub împérași se practicá salutarea de dimineată, care erá o sarcină aproape analoagă. Ceremonia începea des de dimineată. Ea ajunse o datorie strictă pentru unele persoane. La serbări solemne, senatul se ducea în corpore. La porțile palatului, pretorienii țineau pază; ei căutau cu rigoare pe oricine cerea audiență, mai ales sub Claudiu, a cărui frică erá proverbială. Sub Domițian vizitatorii eráu supuși la miș de umilințe, cu ocasiunea acelor primiri.

Istoricii, mici și mari, Tacit și Pliniu tinérul, Suetoniu și scriitorii istoriei Auguste, au descris a-

desea felul și rostul primirilor oficiale. Pliniu cel tinér arată cu vioiciune deosebirea dintre tiranicul Domițian și blândul Traian în capitolul 48 al panegiricului marelui reorganizator al imperiului.

„La cel dintâi intrai cu teamă și cu fială, ca „și când ți-ar fi fost viața în joc; după salutațiunii „căută fiecare să fugă și palatul remănea pustiu. „Spaima și amenințările plutiau deasupra porții mari; „cei primiți nu simțiau mai puțină frică decât cei „excluși. Împératul însuș avea o înfățișare spăimântătoare, nu cutezași nici să te apropii, nici să-i vorbești. Traian din contra, primiá pe toți cu bună-tate, așteptá pe vizitatori, petrecea cu ei o parte a timpului seú, de și avea așa de puțin timp liber. „Te înfățișai fără teamă, cu fruntea senia, și când „îți convenia. Dacă se întemplá să fi oprit din vre-o „causă urgentă în ziua de primire a împératului, „erai scutit de nevoia de a aduce scuse“.

Pentru primirile acestea haina impusă erá *toga*, și pentru împérat și pentru vizitatori.

Prescripțiunea aceasta nu-ș are începutul de la epoca imperială, căci totdeauna se considerase că gravitatea romană cere ca clientul, când vine a-și face datoria zilnică de a salutá pe patronul seú, să fie îmbrăcat cu haina caracteristică a cetățeanului, cu *toga*. Patronul resplicia dovada de respect a clienților împărțindu-le *sportula*, adică mâncare. Mulți săraci n'aveau alt mijloc de existență decât obicnuita sportulă.

Patronul se arată și el de regulă cu haina solemnă.

Nerone cutezâ odată să primească Senatul, îmbrăcat cu o tunică largă, îmbrăcăminte nepotrivită; acest lucru fu privit ca un mare scandal. Tot acest împérat primiá pe amicii din treapta întâia cu o sărutare. Caligula cerea înse să i se sărute picioarele. Elagabal cerea să fie adorat ca regii Persiei. Năzdrăvniile acestea încetară și în locul lor se practicá de obiceiú îmbrățișarea.

Mulțimea vizitatorilor erá primită după lungi așteptări, care puneá la încercare răbdarea lor. Antonin Piul, la bătrânețe, se întâria pentru aceste cerințe ale etichetei, luând puțină hrană.

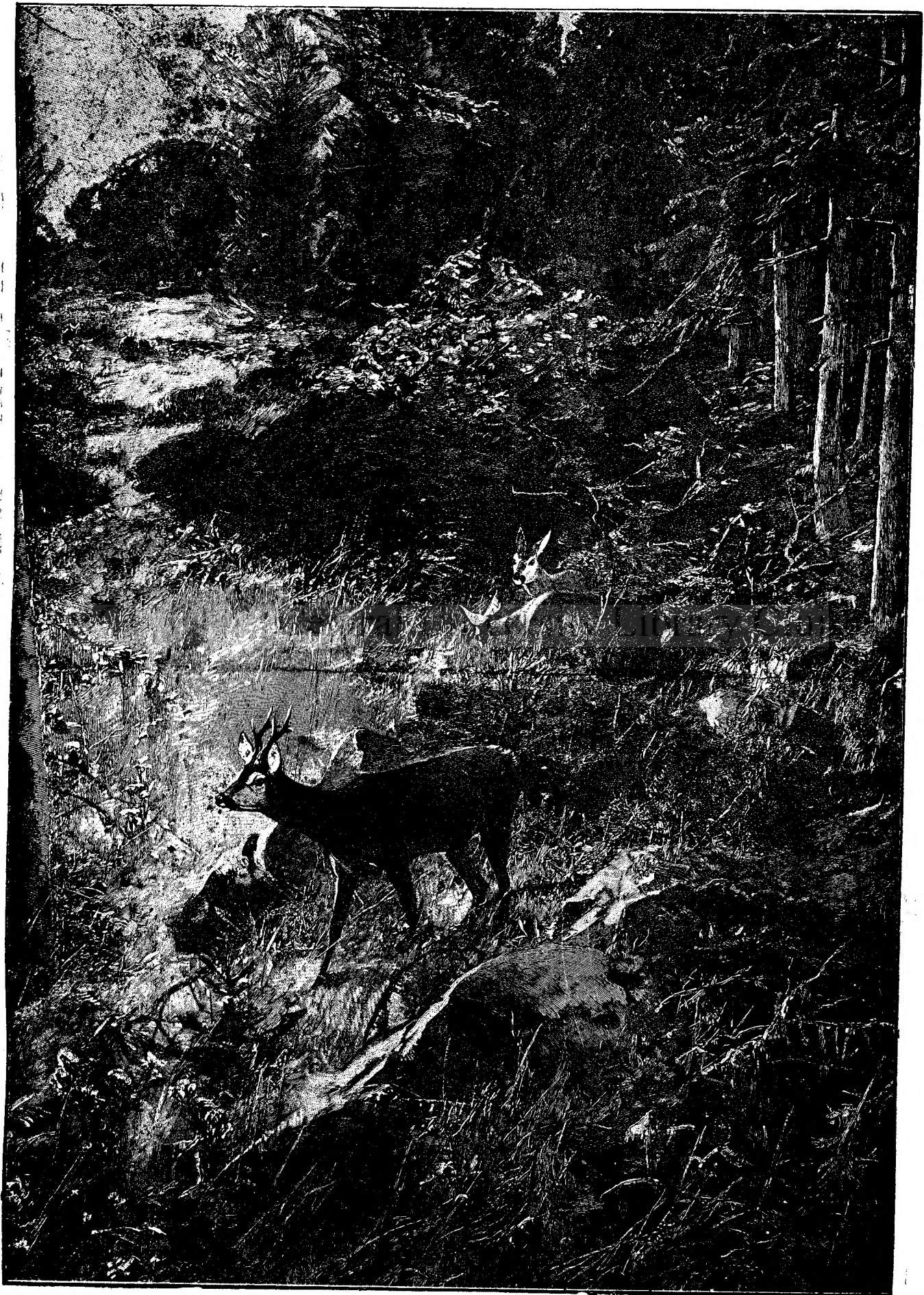
Nu erá mai mică truda curtenilor, nevoiți să-și aștepte rëndul la audiență, în vestibulul palatului unde nábușala erá mare. În sfârșit Suveranul s'a deșteptat. Va bine-voi să-i admită la masă? De nu, ce rușine! I-a poftit? Cea mai mică greșală ce le scapă, pune capul lor în primejdie. La ce soarte îi expune pretinsa fericire de a fi numérați printre amicii lui Neron, acel împérat ucigaș! Un mare personagiú cădut în disgrație la Neron se întoarce din exil, după ce și-a sfârșit pedeapsa. Jurá că nu va mai călcá la palat. Un cuvânt al Suveranului îl invitá. El aleargă cât poate mai iute. Iată în toate epocile firea curtenilor.

Slugărnicia, lingușirea, eráu mari la Roma pe timpul împéraților. Vizitele de politeță se făceau dimineată. Nu vedeai atunci decât persoane cari se grábaiú ca să nu ajungă prea târziu acolo unde le cheamă datoria socială.

(Va urmá.)

Ion Kalinderu.

Primăvara în pădure.

I m p ă e a r e .

*Croitu-mi-au atâtea rele,
Necasuri, câte nu credeam!
E plină lumea de păcate!
Mi-e dragă totuș — pân' o am...*

*Me cert cu cei ce rid de mine,
Eu însumi rid mereu de ei...
Dar vești, — când plângem împreună:
Me'mpac cu toți acești mișei...*

*Me'mpac, sunt toți d'un neam, d'un sânge,
Cu-aceleași visuri — și dureri...
Cu lupta zilei ce urmează
Acoper patima de erii...*

*Și ce-ar fi Doamne fără rele?
Și ce-ar fi fără luptă, dor?
Ar fi — tăcere din morminte
A celor ce se sting și mor...*

*Murim... murim pe rând cu toți...
În urmă — alții noi resar:
Toți, ca și noi cu dor, cu visuri,
Cu lupte, patimi și amar...*

*Și e atâta armonie
În bucurii și în nevoi!
A fost așa, de când e lumea,
Ca și în zilele de-apoi...*

*Și cel ce-î slab și cel ce-î tare,
Și cel flământ și cel sătul:
Un Dumnezeu avem cu toți,
Și cei ce-l cred și cei ce nu-l...*

*El singur știe mersul lumii
Și cum a fost și ce-o mai fi...
Porunca lui și a naturii
E numai una: a iubi...*

*Să-ți fie dragă sărăcia
Vieții scurte pe pământ,
Să poți găsi duleață, farmec,
În zimbetul d'un scurt moment!*

*Vom învia în ziua sfântă
Un glas cereș când va suna!
Dușmani și prieteni — din morminte
Spre viață ne vom aduna...*

*Atunci găsi-vom fericire?
Atât de mult aș vrea să știu!
Căci azi iubind, mi-e dragă lumea
Când dorul inimii e viu!*

*Me'mpac cu toți... căci au ca mine
Aceleași visuri și dureri...
Cu lupta zilei ce urmează
Acoper patima de erii...*

Alexandru Aciu.

G e l o s i e .

I

Pe biuroul de stejar sculptat, foarte mare și acoperit cu postav eafeniu, câteva cărți stați deșchise încă, printre diferite dosare și hârtii.

Lidia intră și din prag se uită: Radu a plecat la Ploești pentru un proces și totuș par' e'ar fi în casă, gata să se ivească și să-și reinceapă lucrul întrerupt.

Cu toate că-și face prea multe ore de ocupațiune, când nu-l place că fie nimeni lângă el, Lidia se simte fericită că-l știe cel puțin acasă.

Iar când e dus la tribunal ori prin oraș după afaceri, din camera ei Lidia îl urmărește mereu cu gândul și se neliniștește de ori ce întârziere peste ora obișnuită a întoarcerii.

I se pare că nu totdeauna e ocupat, departe de casă, că-l întelnește poate... cunoștinți din trecut...

Nu doar că se îndoșce de Radu, nu, Doamne ferește. Dar de ce să i se răpească din momentele ce le-ar voi petrecute de dânsa lângă el?

A aușit ea că sunt nușciui ce fel de femei... care ies în calea bărbaților, chiar dacă sunt însurați, — și mai ales fiind că sunt însurați, — umblând într'adins a-î întârziă de-acasă, căutând într'adins a le oferi zimbetele lor...

Poate că dintre acestea le-a cunoscut pe unele... și Radu.

Și, la ideea că el putea să le vorbească, simția că i se urcă o roșeață ardătoare pe obraz și că privirile i se turbură...

Ah! dacă l'ar fi zărit că stă de vorbă cu o femeie...

Nu-și da seama ce-ar fi făcut; dar vedea bine că moale nu l'ar fi fost lui Radu...

De-aceea, îndată ce-l zăria că intră pe poartă, îi ieșia înainte, i-ajută la desbrăcat pardesiul, îl sărută, îl luă la braț și-l întrebă: pe cine a vădut? cu cine s'a întelnit?... Dar mai cu seamă: erau multe cucoane nostime pe stradă? Să-i spue drept, s'a uitat așa, cu interes, la ele?... A cunoscut vre una?

Radu, la toate asemenea întrebări, zimbăia, îi răspundea cu câte un sărutat, — care, o mulțămia atunci numai pe jumătate și intră în biuroul la el.

Ací eră lccul seriosității... El își clasă hârtiile, — ea așteptă momentul să-l fure dintre ele și tăcea, urmărindu-î mișcările, acoperindu-l cu priviri de iubire...

Radu o iubiă, inse eră de fire mai rece și o socotia pe urmă ca pe o copilă încă, la etatea ei de șaptesprezece ani și jumătate.

Lidia, natură curată dar foarte simțitoare, iubiă cu toată aprinderea ilusiuilor și l-ar fi privit pe Radu tot atât de desmierdător pe cât eră ea.

Erau de altmintrelea foarte potriviți și căsnicia le eră plină de mulțămiri, de la luarea lor de-un an și ceva.

Scenele de gelosie ale Lidiei, de și din inimă pornite, ea le făcea pe un ton glumeț care nu suferă încă pe Radu...

El le întimpină tot cu glume, — ceea ce suferă inse pe Lidia: i se părea că Radu nu voia s'o înțeleagă; l-ar fi dorit mai serios față cu gelosia ei.

Îi plăcea Lidiei să contemple aceasta cameră de lucru a soțului ei, după ce plecă el. Locul unde stătuse el, cugetând frumoasele pledări ce i le spusese une ori pe scurt, — eră pentru dânsa ceva atrăgător. Îi ocupă și ea, privia hârtiile, cărțile de Drept, le luă une ori în mână, de i se părea că simte și mâna lui care le ținuse, și petrecea multe momente plăcute în încăperea încă plină de ființa lui.

Apropiindu-se și astăzi de biuroul lăsat în neorânduială, vădă cădută jos o carte groasă... Cum oare de picase, desfăcută și cu câteva file indoite în cădere?...

O ridică apucând-o de amândouă scoarțele... Abia înse o înalță puțin și un portret alunecă dintr-o file.

Se plecă repede de-l luă...

O! Doamne! Portretul celei mai bune colege de școală!... a prietenei singure ce avea de când se măritase...

Ce căută portretul ei în cartea lui Radu? De când îl avea oare?

De când Ana eșise din pension ori de când și ea se măritase?

S'ar fi putut oare să i-l fi dat ea, după măritis?

A curtenit-o poate înainte de-a o fi cunoscut pe ea, sau... cine știe, în acelaș timp când o curtenia pe ea?

Nu, i-ar fi vădut pe la Ana; i-ar fi spus Ana... Cum i-a spus că o curtenia Vintilă, care a și luat-o!

Privi lung la acel portret ce infățișă pe blonda și încântătoarea Ana... Da... frumoasă, în adevăr, dar prea rece... O statuie frumoasă... Toate fetele îi ziceau așa, și aveau dreptate...

Totuș, ei îi plăcuse Ana...

Vioiciunea ei o mai astâmpără Ana, iar ea îi da de multe ori Anei din pornirile ei de veselie...

Amiciția lor eră poate tocmai în deosebire a temperamentelor...

După măritis, ele urmaseră prieteșugul, împrietenindu-și bine și pe bărbații lor...

Și eră ciudat, că Vintilă al Anei eră nebunatic, contrar ei; după cum Radu eră de serios și liniștit, contrar de asemenea temperamentului ei.

Și pentru a nușci căteva oară se întrebă Lidia, dacă frumoasa statuie, care se arată aproape indiferentă soțului se, putea să se însufletească mai mult pentru altul... pentru Radu al ei?

Își puse mâinile la ochi și stătă câteva momente cu capul plecat pe marginea biuroului... O chinuia cumplit gelosia...

O! Doamne, dar dacă Radu, o plăcuse oare, tocmai fiind că eră aședată ea el?

Dacă de pe urma vizitelor unii la alții, se născuse cumva între ei un simțiment vinovat?

Da... acum i se ridică de pe ochi un vâl gros și-și da seama bine: Anei îi plăcea să vorbească adese ori cu Radu...

Și ea vorbiă atunci cu Vintilă, așa este, — dar vorbele lor erau glume și nebunii care-i făceau să ridă și să petreacă...

De unde să-i treacă prin minte că, în corvorbirile lor serioase, eră un simțiment... serios?...

Nu trăsese nici odată cu urechea la ce-și spusese...

Când generalisau convorbirea, — da... Ana se

arăta nemulțămîtă; îi spusese chiar într'o zi: glumiți voi, acolo; noi discutăm...

Se înțelege... discutau... Dar ce? Iată ce: o dovedia acum portretul ce-i dăduse Ana, lui Radu...

Într'un moment îi veni să sfășie portretul cu dinții... Dar apoi se gândi că nu trebuia să nimească o dovadă, cu care putea să sdrobească pe vinovați...

Se ridică de la biurou enervată și, cu portretul în mână, începă să se plimbe, întunecată la chip, cuprinsă de nerăbdarea violentă de a-i da pe față...

Ce om, și Vintilă! Cum de nu observase! Dar ea însăși luase aminte oare?

Și să mai ai prietene!... Cu cine dar să mai petreci! În cine să mai ai încredere!

Da, trebuia să se ducă la Ana, azi chiar, — tot lipsia Radu și... să-i arunce în față portretul și disprețul ei!...

O! și cum trebuia să certe pe Radu... Și cum trebuia să-l ție din scurt d'acuma!

De-odată se opri: îi venise în minte să caute prin toate sertarele unde Radu își păstră corespondența.

(Va urmă.)

N. Radulescu Niger.

Doine și hore populare din Bihor.

(Din valea Crișului repede.)

Și creui Crișu ș-un pârîu,
Me 'ntelnii cu socru meū,
Socru meū din grai grăia:;
— Ia ginere fata mea,
Că-ți dau șese boi cu ea.
— Să-mi dai șese și mai șese,
Fata ta nu-mi trebă-n casă.
Cântă cucu pe gunoi,
Fata ta doarme 'n rězboi,
Maichi trebă țesetoare,
Fata ta-i scurtă 'n picioare.

Măndruliță din Drăgești,
Cu bărbatu cum trășești?
— Trășesc bine ca și dracu,
Că ș-aseară mi-o spart capu.
Nici o vină n'am avut,
Și ș-aseară m'o bătut,
Tot c'o bătă cu mocioacă,
Unde dă remâne groapă.

Rupe Doamne cisma mea,
Să me duc s'o potcovesc,
La covaciū cel domnesc,
Covaciū nu are cuie,
Cu badea me duc în lume.

La fereastra de uiağă,
Vine doru și me 'ntreabă,
De ce port zadie neagră?
Taci dorule că ț-oi spune,
C'am avut o maică 'n lume,
Și m'o purtat ninerată,
Ș-acum trășesc supărată.

(Oradea-mare.)

Nicolau Firu,
Invetător.

SALON.

M. Eminescu, Poesii postume.

În mintea vremilor ce vin
Va resări cuvântu-mi,
Cu 'ntreg al sufletului chin,
Ca iarba pe mormentu-mi.

M. Eminescu.

Zilele trecute a apărut la București, în editura institutului de arte grafice „Minerva” un volum de poezii, menit să atragă interesarea cea mai caldă a publicului nostru cetitor, căci volumul acesta conține poezii postume de marele și mult regretatul nostru poet Eminescu.

Este par că poetul învie și apare de nou între noi, cântându-ne câteva inspirațiuni rapsodice, unele în stadiul fermentațiunii, altele aproape terminate, auneori numai niște fragmente, scipiri radioase ale unui spirit genial, dar totdeauna interesante și prețioase.

Cetind aceste pagine, figura poetului ni se desvăluie din ce în ce mai clar; notele mai puțin deslușite ale ființei sale poetice ni se luminează; descoperim chiar trăsături nouă, cari ni-l presintă și mai simpatice de cum era mai înainte.

Volumul nu conține toate poeziile postume ale poetului, ci numai o culegere din acele. „Ele sînt scoase, ne spune dl Nerva Hodoș, care a iscălit prefața, din manuscrisele lui autografe dăruite Academiei Române de către dl T. Maiorescu.” Le-a dat numele de *Poesii postume* „pentru ca să fie bine înțeles că s'au tipărit după moartea poetului, adică fără ca el să le fi putut revedea, pentru a le da forma pe care el însuși ar fi putut-o socoti ca definitivă”. Numărul lor se urcă la 62.)

Resfoind aceste foi, avem impresiunea că ne desfășurăm în o salbă de mărgăritare, unele strălucite, altele mai puțin țeslate, dar toate scumpe. Cetind volumul, ne atrage atât de mult, că nu putem să-l punem jos, până ce nu l-am cetit tot.

Cine n'ar rămânea încântat de frumusețea următoarei poezii:

În fereastra de spre mare
Stă copila cea de crai...
Fundul mării, fundul mării
Fură chipul ei bălai.

Iar pescarul trece 'n luntre
Și în ape vecinic cată...
Fundul mării, fundul mării,
Ah! de mult un chip i-arată.

— Spre castel vr'odată ochii
N'am întors și totuș plâng...
Fundul mării, fundul mării
Me atrage în adânc.

Poesia aceasta a fost scrisă la 1869, pe când poetul avea numai 19 ani.

Câte iluzii îl inspirați atunci! Înse câte nu-l părăsira. Ensuș se întreabă:

Dintre sute de catarge,
Care lasă malurile,
Câte oare le vor sparge
Vânturile, valurile?

Și tot el își răspunde:

De-î goni fie norocul,
Fie idealurile.
Te urmează în tot locul
Vânturile, valurile.

Și 'n urmă esclamă desnădăjduit:

Vis nebun, deșarte vorbe,
Floarea cade, rece vântu-î
Și eu știu numai atâta,
C'as dori odat să mântuî.

În sbuciumarea sa, se adresează codrului să-l lase sub poala sa să se culce cu fața 'n sus.

Dar s'aud și 'n visul meu,
Dragă codru glasul teî,
Din cea rariște de fag
Doîna resunând cu drag.
Cum jelind s-o trăgână,
Frunza de mi-o legână.
Iară vântul mulcomit,
De-a vedea c'am adormit,
El prin teî va viscolî
Și cu flori m'a coperî.

Dragostea sa pentru natură se manifestează cald prin poezia „Resărit de lună” pe care o reproducem toată aici.

Mijeșce orisonul cu stele depărtate:
Spre el își mână marea a ei singurătate,
La zarea-î luminoasă aleargă să unească
Eterna-î neodihna cu liniștea cerească.

Natura doarme dusă, tăriile-s în pace,
Din limpedea 'nălțime pe-alocuri se desface
O stea, — apoi iar una... Prin ape diafane
Își limpedește intr'ensa pe rînd a lor icoane...
Tot mai adânc domneșce tăcerea înțeleaptă,
Se pare cum că noaptea minunile-și așteaptă.

De-odată luna 'ncepe din ape să resaie,
Și pîn la mal durează o cale de vîpaie,
Pe-o repede 'nmiire de unde o așterne,
Ea, flica cea de aur a negurei eterne.
Cu cât lumina-î dulce pe lume se măreșce,
Cresc valurile mării și malul negru creșce.

Și aburî se ridică din fund de văi la dealuri,
O insulă departe s'a fost ivit din valuri,
Părea că s'apropie, mai mare, tot mai mare,
Sub blîndul disc al lunei stăpănit de mare.

Și iată-l avîntat pe piscul munților, de unde își roteșce privirea asupra neamului întreg. Dureri profunde îi copleșesc sufletul, căci își vede frații ingenunchiați, suferind. Își ia lira și ca un nou Tyr-

teu cântă simțirile ce frământă mintea și inima fiecărui Român, inspiră tuturor curajii și tărie, — îndeamnă pe toți la fapte mari spre a salvă și ridică neamul. Scrie poesia „La arme!” o Marselesă română, plină de simțire și de foc, care electrizează și aprinde.

Poetul își îndreaptă privirea întâiu spre Basarabia „legată 'n lanțuri“. Și printr'un avânt înălțător urmează:

Perit-aū oare toți vultanii
Și șoimii munților Carpați,
Voi fi ai vechii Transilvanii
Sunteți cu totul enervați.

Apoi trece la Bucovina și-î zice :

Iar tu iubită Bucovină,
Diamant din stema lui Ștefan,
Ajuns-ai roabă și cadină
Pe mână murdare de jidan.

Și sfârșește :

Perduți sunteți pe Criș și Mureș...
E moarte, e leșin, e somn ?
Aū Dragoș nu-î din Maramureș,
Aū n'a fost la Moldova Domn ?

Dragoș a inspirat mult pe Eminescu, căci în colecțiunea aceasta găsim și un fragment de dramă cu titlul „Bogdan Dragoș“, o singură scenă, un monolog al Anei, în versuri pe cari numai decât le recunoșci că sūnt scrise de el.

Găsim și noue sonate. Iată una :

Vorbește 'ncet, urmează înainte
Cu glasul teū, isvor de mângăere,
Căci vorba ta-î ca lacrima de mîiere
Și înțelesul ei e prea cuminte.

Și 'n ochii tei e-un basmu de durere
Și ei vorbesc, dar fără de cuvinte,
Promit o viață dulce și fierbinte,
Urzicătoare ceasuri de plăcere.

Tu idol scump și dulcea mea lumină,
Remâi în brațul meu întotdeauna,
Căci ție sufletul meu se închină.

Vorbește 'ncet, privește-me într'una...
E drept că lumea de femeie e plină.
Pot fi mereu: — ca tine nu-î nici una!

Un poem istoric, din timpul Dacilor, intitulat „Gemenii“ cuprinde admirabile cugetări, din cari poetul a reluat unele în lucrările sale mai târzie.

Cetim și o nouă variantă a celebrei „Mai am un singur dor“, ceea ce probează de nouă cât de mult își prelucrează Eminescu unele poezii ale sale.

Volumul, din care reproducem și prețioasa bucată „Nu me înțelegi“, din numărul acesta al revistei noastre, se încheie cu următoarea minunată :

Rugăciune.

Crăiasă alegându-te
Îngenunchiăm, rugându-te,

Înnalță-te, ne mântue
Din valul ce ne bântue,
Fii scut de întărire
Și zid de mântuire,
Privirea-ți adorată
Asupra-ne coboară,
O, maică prea curată
Și pururea fecioară,
Marie!

Noi ce din mila sfântului
Facem umbra pământului
Rugămu-ne 'ndurărilor
Luceafărului mărilor.
Asculta-a noastre plângeri,
Regină peste ingeri,
Din neguri te arată,
Lumină dulce clară,
O! maică prea curată
Și pururea fecioară,
Marie!

Aceasta rugăciune merită să fie introdusă în toate școalele noastre populare, căci în genul acesta n'avem alta mai frumoasă în toată literatura română.

Cât de mângăios termină aceasta nu numai volumul, ci și lupta sufletească a poetului, care se desfășură înaintea noastră pe paginile acestei culegeri postume.

Iosif Vulcan.

LITERATURĂ.

Toate scrierile lui Eminescu. Aflăm cu plăcere din prefața volumului „Poesii postume de M. Eminescu“, apărut tocmai de Pașei sub îngrijirea dlui Nerva Hodos și apretiat în primul nostru salon, că în anul acesta va apărea la Bucureșei o edițiune completă a scrierilor marelui nostru poet, sub îngrijirea dlor I. A. Rădulescu, Il. Chendi și Nerva Hodos.

Novelae de Vasiliu Ranta-Buticescu. Tocmai la încheierea foii noastre primim volumul prim din novelele dlui Vasiliu Ranta-Buticescu, tipărit la Gherla în tipografia „Aurora“ A. Todoran. Iată o carte care de sigur va fi bine primită de publicul cetitor, căci autorul este unul din scriitorii seii favoriți, care scrie de mult, înse pân' acuma nu ș-a publicat în volum novelele. De asta-dată ne ofere cinci-spre-zece novele, din cele scrise începând cu 1879 și până la 1895. Cea mai mare parte e din viața poporului, gen în care novelistul nostru reușește mai mult. În curând ne vom face plăcerea a ne ocupa de ele mai amănunțit. Acuma anunțăm numai, că se află de vânzare la numita tipografie; prețul 1 cor. 60 fileri.

Biblioteca Teatrală. Din publicațiunea editată sub titlul acesta de Societatea pentru crearea unui fond de teatru român a apărut la Brașov în editura librăriei Ciureu, broșura a nouă, care conține „Ruga de la Chiseteu“ comedie populară într'un, cu cântece și joc, de Iosif Vulcan. (Ediția a doua.) Prețul 40 bani.

Publicațiunile Academiei Române. A apărut: „Luteranismul, Calvinismul și introducerea limbii române în bisericile române“, comunicare făcută

Academiei Române în sesiunea generală trecută de dl dr. At. M. Marienescu. Prețul 30 bani.

Biblioteca Academiei Române din București, în cursul lunii martie s'a sporit cu 245 volume și broșuri (113 intrate pe baza legii din april 1885, 90 donate ori primite în schimb, și 42 cumpărate); cu 74 numerî de reviste române (pe baza legii din 1885), 130 numerî de reviste străine (49 donate ori în schimb, ear' 81 cumpărate); cu 6 volume manuscrite (cumpărate) și cu 34 documente (33 donate, ori în schimb, 1 cumpărat). A fost cercetată de 680 cetitori, cari au consultat (cetit) 2287 cărți (volume), 136 manuscrite și 2998 documente.

Biblioteca Bunului Econom. În editura cunoscutei reviste săptămânale „Bunul Econom” (revistă pentru agricultură, industrie și comerț), din Orăștie, apare o serie de broșuri de interes agricol, cari merită o deosebită atențiune din partea cărturarilor nostri, cari se interesează de propășirea țeranului român. Fecare broșură conține unul sau mai multe capitole din ramurile agriculturii, creșterea vitelor, grădinarit etc. și toate laolaltă vor forma o bibliotecă agricolă completă pentru țeranul nostru. Stilul în care sînt scrise este scurt și precis. Limba deși la înțelesul celor mai puțin știutori de carte, este lipsită de provincialisme și barbarisme. Până acum au apărut: Broșura 1: Despre nutrețurile ierboase, cositurile, prepararea fînului și pășunile. Broșura 2: Porcii, oile și caprele. Broșura 3: Sămînța plantelor agricole și sămînțul lor. Prețul broșurei nr. 1, 2 și 3 câte 130 fileri (pentru România 50 bani). Se pot comanda la administrațiunea revistei „Bunul Econom” în Orăștie (Szászváros), la librăria W. Krafft, Sibiu, precum și la toate librăriile din patrie. Revendcătorilor se dă un rabat potrivit.

TEATRU.

Reprezentății teatrale în Făgăraș. Societatea română de diletanți „Progresul” din Făgăraș a aranjat a treia zi de Paști producțiune teatrală. S'a jucat comedia „Între patru ochi” de Ludovic Fulda trădusă și localisată de dna Elena dr. Mureșianu și „Hartă rezeșul” monolog de V. Alecsandri.

Concert poporal și teatru în Feldioara. A doua zi de Paști s'a dat la Feldioara lângă Brașov o petrecere poporală. Întîiu a fost un concert cu cântări și declamațiuni; apoi s'a jucat comedia „Drumul de fer” de V. Alecsandri. În sfîrșit a urmat un dans vesel.

Concert și teatru în Crișcior. Tinerimea română din Crișcior, în Zarand, a aranjat a doua zi de Paști concert și reprezentație teatrală, jucând piesa „Leac pentru soacre” comedie într'un act, localisată de Trocaru.

Concert și teatru în Voivodinț. Tinerimea română din Voivodinț, lângă Vîrșeș a aranjat a doua zi de Paști un concert poporal, după care a reprezentat piesa teatrală „Sărăcie lucie”, comedie poporală într'un act de Iosif Vulcan.

Producțiune teatrală în Șinca vechiă. Tinerimea din frunțașă comună Șinca vechiă a aranjat a doua zi de Paști reprezentație teatrală, în sala școlii confesionale, jucând piesa „Agachi Flutur” comedie în 3 acte de V. Alecsandri.

Concert și reprezentație teatrală în Utvin. Tinerimea română din Utvin a aranjat a doua zi de

Paști concert și reprezentație teatrală în localul ospetăriei mari. S'au cântat trei coruri, s'au declamat o poezie și în fine s'a jucat „Sărăcie lucie” comedie poporală într'un act de Iosif Vulcan.

Reprezentăție teatrală în Uioara. Tinerimea română gr. cat. din Uioara a aranjat a doua zi de Paști producțiune teatrală în sala băii erariale. S'a jucat piesa: „Paza maicii sfinte”.

PICTURĂ.

O nouă expoziție de pictură la București. La Paști s'a deschis în rotunda palatului Ateneului din București expoziția de pictură a artistului Marinescu-Vălsan. Sînt aproape două sute de pîne expuse, în cari nota originală și națională a eminentului artist se presintă cu o rigoare crescîndă și admirabilă.

MUSICĂ.

Serbări musicale în Lugoj. Reuniunea română de cânt și musică din Lugoj aranjează cu ocaziunea vizitei societății musicale „Doina” din Turnu-Severin, luni la 22 aprilie (5 mai) și marți în 23 aprilie (6 mai) concert sub conducerea dlui I. Vidu și a dlui I. St. Paulian. În seara primă vor cânta ambele coruri. În a doua dl I. St. Paulian va ținea o conferință despre „Poesiile și melodiile naționale române” ilustrată cu cântări esecutate de „Doina”. Apoi va cânta reuniunea din Lugoj. În fine va fi dans.

Turneul artistic al dnei Irina Vladaia. Săptămânile trecute, dna Irina Vladaia, de la Teatrul Național din București, a debutat prin câteva orașe din Transilvania. De curînd a cântat într'un concert la Bistrița, iar a treia zi de Paști s'a dat concursul la Blaș în concertul aranjat de Reuniunea femeilor române de acolo. Pretotindenți a avut mare succes.

Concert la Seliște. Reuniunea română de cântări din Seliște a dat a doua zi de Paști concert în sala cea mare a școlii.

Concert în Cacova. Reuniunea română din Cacova de lângă Oravița aranjează la ruga de la St. George, marți în 23 aprilie (6 mai) concert în localul ospetăriei mari, cu un program variat și interesant.

Concert la Zlatna. Inteligența română din Zlatna, pe Ampoiu, va aranjă duminică în 4 mai n. producțiune musicală musicală declamatorică, cu concursul unui grup de elevi-pedagogi ai seminarului Andreian din Sibiu, în pavilionul otelului comunal.

Concert în Avrig. Inteligența română din Avrig va da la 6 mai n., în ziua de St. George, concert cu concursul unui grup de elevi pedagogi din Sibiu, în folosul fondului George Lazar. După concert dans.

Concert poporal în Secarîmb. Corul bisericeii gr. or. române din Secarîmb a aranjat a doua zi de Paști seara concert poporal, cântînd compoziții de Dima, T. Popovici, Forumbescu, și alții.

Concert în Băița. Inteligența română din Băița de lângă Deva a aranjat a doua zi de Paști, cu concursul unui grup de pedagogi din Seminarul Andreian din Sibiu o serată declamatorică-musicală cântîndu-se compoziții de I. Mateiu, N. Popovici, T. de Flondor, Forumbescu. Apoi dans.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Serbarea jubileului episcopului Pavel la Beiuș. Institutele române greco-catolice din Beiuș: gimnasiul, școala de fete, școala elementară, vor ținea azi la 3 mai n. împreună o festivitate în onoarea Esc. Sale episcopului Mihail Pavel din incidentul jubileului de 50 de ani al preoției sale.

Un nou protosincol. În ziua de Paști, în cursul liturghiei, în. Pr. Ssa mitropolitul Ioan Mețianu a înaintat pe protoereul dr. *Eusebiu R. Roșca*, directorul seminarial, la rangul monachal de protosincol.

Promoțiuni. Dl *Eugen Piso* a fost promovat la universitatea din Cluș doctor în științele juridice. — Dl *Valeriu T. Frenț*, preot gr. cat. din diecesa Lugoj și membru al Augustineului din Viena, la 29 aprilie n. a fost promovat doctor în teologie.

Directorii fundației Alesandru Șterca Șuluțiu s'a întrunit în luna trecută la Blaș sub presiidiul Esc. Sale mitropolitului dr. Victor Mihályi de Apșa. Din raportul dlui canonic dr. Vas. Hossu s'a constatat că fondul s'a urcat peste 800.000 coroane. S'a cumpărat cu 260.000 coroane un nou dominiu, în Selagiu, de la familia Bornemissza.

Fundațiunea Șaguna, întemeiată de nemuritorul arhipăstor, la finea anului 1901 s'a urcat la 367.889 cor. 17 fil. Pân' acuma s'a dat din fundațiunea aceasta ca ajutoare pentru bisericii și școale 230.292 coroane.

Protopresbiteri noi. Consistoriul arhidieceșan din Sibiiu a întărit alegerea dlui profesor seminarial dr. *George Proca* de protopresbiter al Mercurei și a preotului *Vasilie Gan* ca protopresbiter al Lupșei.

Conferențe învățătoresci în arhidieceșca Sibiiu. Zilele aceste, la 18 aprilie v. și zilele următoare, se țin în toate protopresbiteratele arhidieceșei Sibiiu conferențe învățătoresci sub conducerea comisarilor consistoriali. Aceștia sânt dnii: dr. *Eusebiu R. Roșca* pentru protopresbiteratele Cluș și Unguraș, în Jimborul-mare; dr. *Ioan Stroia*, pentru protopresbiteratele Seliște și Mercuria, în Apoldul-de-jos; *Nicolae Vătășan*, pentru Hațeg și Hunedoara, în Hațeg; *Andrei Bârseanu*, prot. Branului, în Cristian; dr. *George Proca*, Reghin și Mureș-Oșorhei, la Jabe-nița; dr. *V. Bologa*, Mediaș și Târnavă, la Mediaș; *Grig. Pletos*, Bistrița și Deș; dr. *D. P. Barcănu*, Sibiiu și Avrig, în Sibiiu; dr. *Pavel Oprisa*, Deva, Dobra și Ilia, în Deva; *Arseniu Vlaicu*, Cohalm și Sighișoara, în Sighișoara; *Mateiu Voilean*, Agnita și Făgăraș, în Cineul-mare; *Vasilie Gan*, Lupșa și Turda, în Saleciva-de-sus; *Ioan Popovici*, Abrud și Câmpești, în Arud-sat; dr. *Iosif Blaga*, Sebeș, în Sebeș; *Vasilie Damian*, Zarand, în Brad.

C E E N O U ?

Hymen. Dl dr. *George I. Anca* din Capolnoc-mănăștur și dșoara *Marietta I. Iernea* din Ciomocuz s'au fidațat. — Dl *Palageș*, notar comunal în Năsăud și dșoara *Ana Maieru* se vor cunună în biserica română din Vingard. — Dl *Iuliu Barczány* din Macău și dșoara *Ella Crainic* din Noglorid s'au logodit. — Dl *Nicolae Radu*, comptabil comitatens și dșoara *Marița Onițiu*, s'au fidațat la Sibiiu.

Desvelirea bustului lui I. C. Brătianu la Drăgășani s'a făcut mercuri cu mare solenitate, luând

parte frunțașii partidului național-liberal, sub conducerea dlui D. Sturdza șeful partidului. Bustul și piedestalul, lucrate în marmură albă, de sculptorul Bălăcescu, au împreună o înălțime de 4 metri. S'a făcut din inițiativa și cu cheltuiala dlui fost senator St. Filipescu, care a oferit bustul orașului.

Premiu pentru lucru de mână femeesc. Concurs. Pe baza conclusului 11 al adunării cercuale a desp. „Beiuș“ al „Asociațiunii“ din 27 iunie a. tr. se publică concurs pentru un premiu de un galben de 20 (doucezi) coroane, ce se va decerne celui mai frumos și românesc lucru de mână femeesc. (ales, țesut, cusut etc.) La concurs se admit lucrurile pregătite de Românele din desp., cercul adm. Beiuș, Ceica și Vașcău. — Premiul îl va decerne comitetul cercual la propunerea unei comisii și se va predă la proxima adunare cercuală, când acelea lucruri vor fi și expuse. — Desp. adeca dorește a stărni interes față de acelea. Inteligența este rugată să stăruiască în ajutorul acestui scop. Lucrurile de mână au să fie trimise sau prezentate la presiidiul desp. în Beiuș până la 8 iunie a. c. n. Concurențele primesc reversal despre lucrurile prezentate. Beiuș la 6 aprilie 1902. *G. M. Marinescu*, president. *N. Fabian*, secretar.

Avansările în armata austro-ungară. Între cei avansați pe ziua 1 maiu vedem și pe următorii: *Ladislau Cenna* comandant al brigadei 11 (Lemberg) de art., avansat la rangul de feld-mareșal locotenent, și d-l *Emil Nestor*, comandant al brigăzii 69 de infanterie (Alba-Iulia) la rangul de general. D-l *Nestor* fusese mai înainte comandant al regim. de infant. 65 din Mișcolț.

Au murit: *Victoria St. Șuluțiu n. Ioanovici*, la Deva, în 26 aprilie, în etate de 90 ani, jeliță de fiul seü Alesandru, de ficele Elena măritată Simionăș și Anna, de nepoatele *Victoria* și *Florica Frâncu* și *Roma St. Șuluțiu*, de ginere-seü *Ioan Simionăș* și de nora sa *Amalia n. Todosie*; — *Dr. Nicolae Kalinderu*, senator și profesor universitar în Bucureșci, membru corespondent al Academiei Române, fratele dlui *Ion Kalinderu*, în 16/29 aprilie, la moșia Ciulnița, de unde a fost transportat la Bucureșci și înmormântat în cimitirul Șerban-vodă; — *Alexa Bidian* proprietar în comuna Sava, de pe Câmpia Ardealului; reposatul ș-a testat averea sa de peste 140.000 coroane în administrația capitului din Blaș, spre a se creă stipendii copiilor rudelor mai apropiate, credincioși bisericii și neamului; — *Ved. Ruja Miclea*, din Maïdan, mama părintelui protopresbiter al Panciovei *Trifon Miclea*, în vinerea pătimilor, în etate de 78 ani.

Celor ce se interesează de loteria de clase, dacă țin să încheie o legătură deplină sigură, se recomandă Casa-de-bancă Națională, societate pe acții în Budapesta. Căci abstractând de la faptul că aici s'au făcut pân'acuma cele mai multe câștiguri, singur cautiunea de 300,00 coroane a acestui institut, cea mai mare ce se află la direcțiunea loteriei, ofere garanță deplină pentru a putea implini precis pretențiunile proprietarilor de losuri. Față de cumpărătorii din provință institutul ofere deosebitul favor, că la dorință escomptează câștigul la ori ce sumă și înainte de seadintă, prin o bancă provincială sau institut de credit mai mare, fără a compută provisie și alte șpese, (1-3)

Proprietar, redactor răspundător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDĂS NR. 14/296 b.)

VERZEICHNISS

aller 50.000 Gewinne
Der grösste Gewinn im glücklichsten Falle

1.000.000 Kronen.
Speziell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

		Kronen
Sämtliche Gewinne werden in ca. 5 Monaten gezogen und sind in Baar zahlbar.	1	Prämie mit 600000
	1	Gew. à 400000
	1	" " 200000
	2	" " 100000
	1	" " 90000
	1	" " 80000
	1	" " 70000
	2	" " 60000
	1	" " 40000
	3	" " 30000
	1	" " 25000
	7	" " 20000
	3	" " 15000
	31	" " 10000
	67	" " 5000
	3	" " 3000
	432	" " 2000
	763	" " 1000
1238	" " 500	
90	" " 300	
31700	" " 200	
3900	" " 170	
4900	" " 130	
50	" " 100	
3900	" " 80	
2900	" " 40	
50,000	Gew. u. Pr. im Betrage	13.160,000

Noroc deosebit la

TÖRÖK.

Mulți, mulți au devenit prin noi fericiți!

Mai bine de șase milioane coroane au câștigat la noi onorații noștri mușterii.

Cea mai cu sorți loterie din întreaga lume este loteria noastră de clase priv. reg. ung., care se reincepe în curând din nou. Din

100.000 losuri se sortează **50.000**

cu câștiguri în bani, va să zică jumătate câștigă din losurile emise, conform listei alăturate a câștigurilor.

Cu totul se sortează suma enormă de

treisprezece milioane 160,000 coroane

în restimp de numai 5 luni. Întreaga întreprindere stă sub controlul statului.

Prețul losului original pentru clasa I face conform planului:

Pentru o optime	(1/8) fl.	— 0.75	saŭ	coroane	1.50
" " pătrime	(1/4) "	1.50	"	"	3.—
" " jumătate	(1/2) "	3.—	"	"	6.—
" un întreg	(1/1) "	6.—	"	"	12.—

și se trimite pe lângă rambursă sau trimiterea înainte a prețului. Planuri oficiale gratuit. Comande pentru losuri originale rugăm a trimite până în

10 maiu n. n. e.

cu încredere și direct la adresa noastră.

A. Török & Co.

Casă de bancă

BUDAPESTA.

Cea mai mare vânzare în detalii din Ungaria pentru loterie de clase.

Secțiunile loteriei de clase ale colecturii noastre principale sînt:

Centrala: Theresienring 46/a.

1. Sucursală: Waltznerring 4.

2. Sucursală: Museumring 11.

3. Sucursală: Elisabethring 54.

(1-8)

Scrisoare de comandă (de tăiat)

Dlul Török & Co., Budapesta.

Ve rog să-mi trimiteți _____ los original clasa I a loteriei ung. reg. priv. de clase, dimpreună cu un plan oficial.
Suma în coroane _____ { a se încasă prin rambursă } Rog a șterge ce
{ urmează cu mandat postal } nu convine.

Adresa precisă